

ΚΑΛΩΣ ΗΡΘΑΤΕ ΣΤΗΝ:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΣΤΗΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΗ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Εισηγητής:

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ

- Καθηγητής Λογιστικής (πρώην Ορκωτός Ελεγκτής)
Τμήμα ΟΔΕ

Γραφείο:

- Πατησίων 80, 5ος όροφος

Ώρες γραφείου:

- ΔΕΥΤΕΡΑ 12.00 – 13.00
- ΤΡΙΤΗ 10.00 – 11.00

Τηλέφωνο:

- 210 8203 367

E-mail:

- c.caramanis@aueb.gr

Βιβλιογραφία μαθήματος

Βασική βιβλιογραφία:

- Κ. Καραμάνης (2008). Σύγχρονη Ελεγκτική: Θεωρία και Πρακτική σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα. Εκδόσεις ΕΑΠ του ΟΠΑ

Συμπληρωματική βιβλιογραφία:

- IFAC, *Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements*, International Federation of Accountants, New York – Διαθέσιμο στο: <http://www.ifac.org>
- Εγχειρίδια στην Αγγλική (βλέπε *Περιγραμμά*)

ΤΟ PROFILE ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΕΚΤΙΚΗΣ

αίσθηση δικαιοσύνης (?)

δεν σταματάμε ... μέχρι την κορυφή

Επιπλέον:

- ✦ Πλημμυρίδα διαφόρων ελέγχων και ελεγκτών
 - μας αφορούν μόνο οι έλεγχοι χρηματοοικονομικών πληροφοριών
- ✦ Κοσμοπολίτικα χαρακτηριστικά
- ✦ Δυναμισμός
- ✦ Επαγγελματική διεξοδος

Φιλοσοφία του μαθήματος

Πλαίσιο αναφοράς - έμφαση:

- ✦ Τρέχουσα μεθοδολογία / πρακτική
- ✦ Ανάλυση θεωρητικού υπόβαθρου
- ✦ Διεθνές γίνεσθαι
- ✦ Διεθνοποίηση αγορών-μεθοδολογιών εργασίας - κουλτούρας (?)
- ✦ Δυναμικότητα αλλαγών

Ενδεικτικό περιεχόμενο σε τίτλους

1. Εισαγωγή στην ελεγκτική / επάγγελμα
2. Υπηρεσίες που προσφέρουν οι ελεγκτές
3. Ιστορία και οργάνωση ελληνικού του ελεγκτικού επαγγέλματος
4. Εταιρική διακυβέρνηση, Χάσμα προσδοκιών και ευθύνη του ελεγκτή

5. Λήψη αποφάσεων και Κώδικας Δεοντολογίας
6. Επιχειρηματικός κίνδυνος
7. Σκοπός του ελέγχου, ελεγκτικά τεκμήρια, αναδοχή και σχεδιασμός ελέγχου
8. Αναλυτικές ελεγκτικές διαδικασίες
9. Σύστημα εσωτερικών δικλίδων διεύθυνσης
10. Έλεγχος για ποσοτικά σφάλματα

6. Εισαγωγή στη δειγματοληψία
11. Έλεγχος του κύκλου πωλήσεων
12. Διαδικασίες ολοκλήρωσης του ελέγχου
13. Εκθέσεις ελέγχου

Ενότητα 1 Εισαγωγή στην Ελεγκτική και το Ελεγκτικό Επάγγελμα

Βιβλιογραφία:

- ✦ ΚΚ, κεφάλαιο 1
- ✦ "Framework for assurance engagements", στο IFAC, *Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements*

1.1 Εισαγωγή – τι είναι έλεγχος

Ορισμός του ελέγχου:

- ✦ έλεγχος είναι η συγκέντρωση τεκμηρίων σχετικά με ορισμένες πληροφορίες, για να διαπιστωθεί ο βαθμός συμφωνίας μεταξύ των πληροφοριών αυτών και ορισμένων κριτηρίων και η διατύπωση σχετικής γνώμης (από τον ελεγκτή) μέσω της έκθεσης ελέγχου

Βασικά στοιχεία του ορισμού του ελέγχου:

- ✦ Πληροφορίες
- ✦ Κριτήρια (π.χ. Λογιστικά πρότυπα)
- ✦ Τεκμήρια ελέγχου (audit evidence)
- ✦ Ελεγκτής – ανεξάρτητη στάση
- ✦ Έκθεση ελέγχου
- ✦ Χρήστες

Διάκριση ελέγχων χρηματοοικονομικών πληροφοριών

Εξωτερικοί Έλεγχοι

Έλεγχοι που διενεργούνται από ανεξάρτητους ειδικούς επαγγελματίες (εξωτερικοί ελεγκτές) για λογαριασμό των χρηστών

Εσωτερικοί Έλεγχοι

Έλεγχοι που διενεργούνται από υπαλλήλους της διοίκησης (εσωτερικοί ελεγκτές) για δικό της λογαριασμό

Αποσαφήνιση όρων

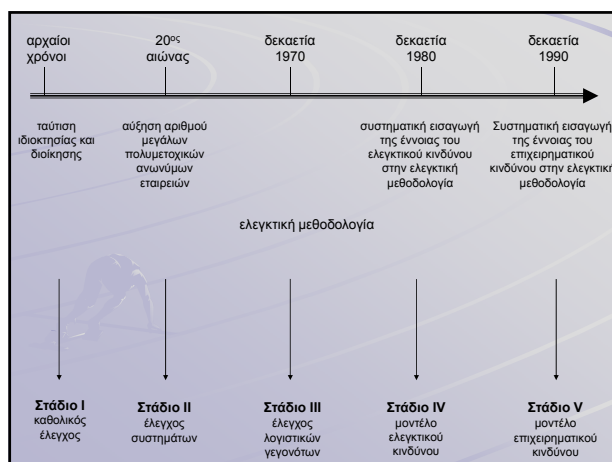
- ✦ Ορκωτός ελεγκτής / λογιστής (certified/chartered auditor / accountant)
- ✦ Λογιστικό / ελεγκτικό επάγγελμα (accounting / auditing profession ή accountancy profession)

Ο ορκωτός ελεγκτής / λογιστής

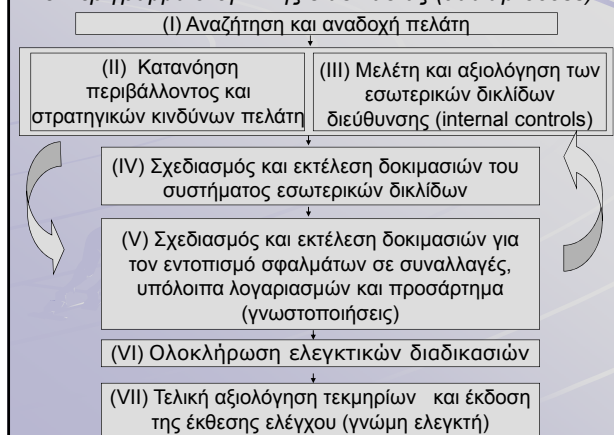
- ✦ Επάγγελμα με ρίζες στην αρχαιότητα
- ✦ Πιστοποιημένος επαγγελματίας αυξημένων προσόντων
- ✦ Γνώσεις υψηλού επιπέδου στη διοίκηση των επιχειρήσεων
- ✦ Μοχλός στη λειτουργία των αγορών
- ✦ Δυναμικό επάγγελμα / κοσμοπολίτικα χαρακτηριστικά

1.2 ιστορική εξέλιξη ελέγχου Χ.Κ.

- ✦ Αρχαιότατη επαγγελματική ενασχόληση
 - Αρχαία Αίγυπτος, Μεσοποταμία, Ελλάδα
 - Ρωμαϊκή αυτοκρατορία (audire → auditing)
 - Μ. Βρετανία / βιομηχανική επανάσταση
 - Αποικίες → εξάπλωση / δημιουργία «επαγγέλματος»
 - Νέα οικονομία / παγκοσμιοποίηση
- ✦ Εξέλιξη ελεγκτικής τεχνολογίας

1.3 Περιγραφή ελεγκτικής διαδικασίας (audit process)

1.4 Ζήτηση για ελεγκτικές υπηρεσίες

A. Υπόθεση αντιπροσ/σης-εντολής (agency theory)

- ✦ Ο κύριος (principal) προσλαμβάνει τον αντιπρόσωπο-εντολέα (agent) εκχωρώντας αρμοδιότητα και εξουσία
- ✦ Εγγενής ασυμμετρία στην πληροφόρηση (asymmetry of information)

- ✦ Ο αντιπρόσωπος-εντολέας μπορεί να μην ενεργεί για το συμφέρον του κυρίου (moral hazard)
 - ✦ θέμα φροντίδας - παρακολούθησης (stewardship – monitoring)
 - ✦ θέμα δυσμενούς επιλογής – αδυναμία γνώσης κρίσιμων πληροφοριών (adverse selection)
- ↓
- ✦ Κόστη για όλους (κύριο & εντολέα)
- ↓
- Λύση? κλήση ελεγκτή (2ος εντολέα)

B. Μείωση κόστους κεφαλαίου (επιρροή θεωρίας αντιπροσώπησης)

- ✦ Συστατικά κόστους κεφαλαίου
 - Επιτόκιο άνευ κινδύνου (risk-free)
 - Κίνδυνος επιχείρησης (business risk)
 - Κίνδυνος πληροφόρησης
- ✦ Κίνδυνος πληροφόρησης
 - Λάθη ακούσια
 - Μεροληψία

Γ. Υπόθεση ασφάλισης (insurance hypothesis) της «βαθιάς τσέπης» (deep pocket theory)

- ✦ Μετατόπιση μέρους της ευθύνης της διοίκησης στους ελεγκτές
- ✦ Ο ελεγκτής ως πηγή αποζημίωσης

Δ. Υπόθεση κρατικού οργάνου

- ✦ Ο ελεγκτής ως όργανο προάσπισης δημοσίου συμφέροντος

Ε. Πολιτική προσέγγιση

- ✦ Ζήτηση από φορείς εξουδίας (κόμματα, ηγεσίες, κλπ) για
 - εκτόνωση κρίσεων (π.χ. Enron – Arthur Andersen)
 - Αποποίηση ευθύνης
- ✦ Ζήτηση από διάφορες ομάδες και φορείς (ελεγκτές, καταναλωτές, περιβαλλοντικές οργανώσεις, κλπ)
 - Προάσπιση ίδιων συμφερόντων

1.5 Περί επαγγελμάτων

✦ Επάγγελμα - profession:

- ιατροί, λογιστές, δικηγόροι, ιερείς, μέντιουμ και άλλα αρχαία επαγγέλματα (μάγοι, κλπ.)

ή

✦ Βιοποριστική ενασχόληση – occupation

- υδραυλικός, ξυλουργός, ελαιοχρωματιστής, κλπ

Τι είναι επάγγελμα (profession);

Σχολή λειτουργισμού (Functionalism):

- ✦ Το επάγγελμα κατέχει ένα σώμα απόκρυφων και πολύπλοκων γνώσεων / δεξιοτήτων χρήσιμων στην κοινωνία
- ✦ Κοινωνικά / οικονομικά προνόμια
- ✦ Αλτρουιστική συμπεριφορά
- ✦ Μύηση ή/και σπουδές σε πανεπιστήμια

Κριτική θεωρία (Μαρξ /Βέμπερ)

Μεθοδολογικό σχήμα

- ✦ επάγγελμα είναι ομάδα συμφερόντων (political body)
- ✦ Υπόβαθρο δρώμενων οι πολιτικο-κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες της ελεύθερης κοινωνίας & οικονομίας
- ✦ Σημαντικός ρόλος του κράτους
- ✦ Αυξανόμενη διεθνής ανάμειξη
- ✦ Ενδο- και δι-επαγγελματική διαμάχη

1.6 Ελεγκτικές εταιρείες – φορείς ελέγχου

- ✦ Μεγάλες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες (big 8 → big 6 → big 4 → big ?)
 - Στην αγορά από μέσα 18^{ου} αιώνα (Μ.Β.)
 - Κυρίαρχοι ελέγχου και λοιπών συναφών συμβουλευτικών υπηρεσιών
 - Μεγάλη πολιτικο-οικονομική δύναμη
- ✦ Μεσαίες διεθνείς ελεγκτικές εταιρείες (second-tier firms)
- ✦ Εθνικές ελεγκτικές εταιρείες

Μέγεθος "Big 4"					
	Coun-tries	staff	Αμοιβές (δισ. \$)		
			Audit	Cons-ulting	Total
Deloitte	140	135.000	9.8	10.3	20.1
Ernst & Ynounge	140	114.000	10.5	7.9	18.4
KPMG	148	113.000	8.3	8.6	16.9
PWC	149	140.000	11.3	9.5	20.8
σύνολο		502.000	39.9	36.3	76.2

Μέγεθος "second-tier" διεθνών εταιρειών					
	Coun-tries	staff	Αμοιβές (δισ. \$)		
			Audit	Cons-ulting	Total
BDO	105	30.000	1.6	1,5	3,9
Grant Thornton	113	25.000	1.4	0,8	2,8
Moore Stephens	93	17.500	M.Δ.	M.Δ.	1,5
σύνολο		72.500			8,2

Νομική μορφή ελεγκτικών εταιρειών:

- ✦ Διάφοροι τύποι περιορισμένης ευθύνης
- Βαθμίδες ελεγκτών:
 - ✦ Βοηθός (junior assistant)
 - Εκτελεί εργασία ρουτίνας
 - ✦ Προϊστάμενος (supervisor ≥ 2 έτη)
 - Επικεφαλής συλλογής τεκμηρίων ελέγχου
 - Συμμετέχει στον σχεδιασμό, επιβλέπει βοηθούς

- ✦ Διευθυντής (manager ≥ 5 έτη)
 - Επικουρεί, κατευθύνει, επιβλέπει προϊσταμένους
 - Κύρια ευθύνη προγράμματος ελέγχου
 - Καθορίζει ελεγκτικές διαδικασίες
- ✦ Εταίρος / μέτοχος (partner ≥ 10 έτη)
 - (συν)ιδιοκτήτης ελεγκτικής εταιρείας
 - Βρίσκει πελάτες
 - Συντάσσει την έκθεση ελέγχου
 - Έχει την τελική ευθύνη για τον έλεγχο

Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών

- ✦ IFAC – International Federation of Accountants (FEE για την Ευρώπη)
 - εκπροσωπεί 2,5 εκ. λογιστές από 119 χώρες
 - στοχεύει στην προώθηση του επαγγέλματος, στήριξη αγορών, "δημόσιο συμφέρον"
 - "ελέγχεται" ουσιαστικά από Big 4
 - παρακολουθείται από διεθνείς ρυθμιστικές αρχές από 2003 (PIOB)

- ✦ Εκδίδει πρότυπα και κανόνες για:
 - Έλεγχο και υπηρεσίες διασφάλισης
 - Κώδικα δεοντολογίας
 - Εκπαίδευση μελών
 - Λογιστικά πρότυπα δημοσίου τομέα

1.7 Τάσεις στην εποπτεία και ρύθμιση του ελεγκτικού επαγγέλματος

- ✦ Παραδοσιακή αυτορύθμιση επαγγέλματος:
 - πρότυπα εργασίας & συμπεριφοράς
 - εποπτεία μελών
- ✦ Σωρεία σκανδάλων δεκαετίας 2000
 - ↓
- ✦ Sarbanes-Oxley Act & PCAOB σε ΗΠΑ

✦ PCAOB (Public Companies Accounting Oversight Board):

- Επιβλέπει τον έλεγχο εισηγμένων
- Τηρεί μητρώο ελεγκτικών εταιρειών
 - ✦ Αμοιβές ανά πελάτη
 - ✦ Ονόματα ελεγκτών
 - ✦ Πολιτική και μέτρα για διασφάλιση ποιότητας (quality control) των υπηρεσιών της εταιρείας
 - ✦ Επιβληθείσες ποινές, κλπ.
- ✦ Θέσπιση ελεγκτικών κανόνων
- ✦ Έλεγχος ποιότητας (inspections)
- ✦ Πειθαρχική διαδικασία

Ελεγκτικές Οδηγίες της ΕΕ

- ✦ Οδηγία 43/2006/ΕΕ → ν. 3693/2008
 - ✦ Οδηγία 56/2014/ΕΕ → ν. 4449/2008
- Το πλαίσιο:
- ✦ Θέτει / τροποποιεί κανόνες για εκπαίδευση, αναγνώριση, ανεξαρτησία ελεγκτών
 - ✦ Δημιουργεί όργανα (αποτελεσματικής;) δημόσιας εποπτείας της λειτουργίας
 - ✦ Θεσπίζει ελέγχους ποιότητας (inspections) υπό δημόσια εποπτεία

Επόμενη ενότητα

- ✦ Υπηρεσίες που προσφέρουν οι ελεγκτές
- ✦ Ιστορία και οργάνωση του ελληνικού ελεγκτικού επαγγέλματος